

ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

เด็กชายจิรกฤต	โสทธิพิทย์	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เด็กหญิงอนงค์บุษย์กร	ขวัญแก้ว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เด็กหญิงกลินพัฒน์	บุญเมือง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครูที่ปรึกษา

นางสาวเจนจิรา ทิพย์ญาณ

นายจักรพงศ์ นาคประเสริฐ

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประกวดโครงงานคณิตศาสตร์ประเภททฤษฎี
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติส่วนภูมิภาค ประจำปี พ.ศ. 2569
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ระหว่างวันที่ 18 – 20 สิงหาคม 2569

ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

เด็กชายจิรกฤต	โสทธิพิทย์	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เด็กหญิงอนงค์บุษย์กร	ขวัญแก้ว	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
เด็กหญิงกลินพัฒน์	บุญเมือง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ครูที่ปรึกษา

นางสาวเจนจิรา ทิพย์ญาณ

นายจักรพงษ์ นาคประเสริฐ

โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ๒

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประกวดโครงงานคณิตศาสตร์ประเภททฤษฎี
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สัปดาห์วิทยาศาสตร์แห่งชาติส่วนภูมิภาค ประจำปี พ.ศ. 2569

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ระหว่างวันที่ 18 – 20 สิงหาคม 2569

หัวข้อโครงการ	ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์	
ประเภทของโครงการ	ประเภททฤษฎี	
คณะผู้จัดทำโครงการ	1.เด็กชายจิรฤต	โสทธิพิทย์
	2.เด็กหญิงอนงค์บุษย์กร	ขวัญแก้ว
	3.เด็กหญิงกสินพัฒน์	บุญเมือง
คุณครูที่ปรึกษา	1.นางสาวเจนจิรา ทิพย์ญาณ	
	2.นายจักรพงษ์ นาคประเสริฐ	
สถานที่ศึกษา	โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ๒	
ปีการศึกษา	2569	

บทคัดย่อ

โครงการคณิตศาสตร์ประเภททฤษฎี เรื่อง “ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. หาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์ 2. หาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมครึ่งเท่าสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์ และ 3. หาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติผลบวก และผลต่างสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ สำหรับรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า วิธีการดำเนินงานเริ่มต้นจากการศึกษาแนวคิดเดิมสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์ และผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์สำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า และนำมาหาส่วนขยายของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติเพิ่มเติมจากเดิม โดยคณะผู้จัดทำได้ใช้แนวคิดเดิมมาหาเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์ รวมทั้งหาเอกลักษณ์ตรีโกณมิติของผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ ผลการศึกษาทำให้ได้สูตรดังนี้

สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า คือ

$$\begin{aligned}\sin^*(2\alpha, \gamma) &= 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma) \\ \cos^*(2\alpha, \gamma) &= \cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma)\end{aligned}$$

สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมครึ่งเท่า คือ

$$\begin{aligned}\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) &= \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma)\cos\gamma}{2\sin^2\gamma}} \\ \cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) &= \sqrt{\frac{1 + \cos\gamma\sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma\cos^*(\alpha, \gamma)}{2\sin^2\gamma}}\end{aligned}$$

สูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ คือ

$$\begin{aligned}\tan^*(A+B, \gamma) &= \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma) \tan^*(B, \gamma)} \\ \tan^*(A-B, \gamma) &= \frac{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)} \\ \cot^*(A+B, \gamma) &= \frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) - 1}{\cot^*(B, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)} \\ \cot^*(A-B, \gamma) &= \frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)}{\cot^*(B, \gamma) - \cot^*(A, \gamma)}\end{aligned}$$

นอกจากนี้คณะผู้จัดทำได้ลดรูปสูตรขยายโดยกำหนดให้มุมปรับเปลี่ยน $\gamma = 90^\circ$ สูตรขยายทั้งหมดสามารถลดรูปกลับไปเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติแบบดั้งเดิมได้อีกด้วย

คำสำคัญ : ฟังก์ชันตรีโกณมิติ สามเหลี่ยมด้านไม่เท่า เอกลักษณ์ตรีโกณมิติ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการคณิตศาสตร์ เรื่อง “ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์” สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากคุณครูเจนจิรา ทัพย์ญาณ และคุณครูจักรพงษ์ นาคประเสริฐ คุณครูที่ปรึกษาที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ตลอดจนคุณครูกลุ่มสาระคณิตศาสตร์โรงเรียนสุราษฎร์ธานี ๒ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการจัดทำโครงการ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ บิดามารดาและผู้ปกครองทุกท่าน ที่ได้มอบทั้งขวัญและกำลังใจในการทำโครงการจนประสบความสำเร็จได้ตามแผนที่วางไว้

ท้ายที่สุดนี้ ความสำเร็จของโครงการคณิตศาสตร์ฉบับนี้เป็นผลมาจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่กล่าวถึง คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ หากปรากฏข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด คณะผู้จัดทำขอน้อมรับและจะนำข้อคิดเห็นเหล่านั้นไปใช้ในการปรับปรุงและต่อยอดต่อไปในอนาคต

คณะผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญ	1
ประเภทโครงงาน	2
วัตถุประสงค์	2
สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	2
ขอบเขตการศึกษา / ข้อจำกัด	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
บทความ เรื่อง Extended Sine and Cosine Functions for Scalene Triangles	5
บทความ เรื่อง Extended Angle Sum and Difference Identity Rules for Scalene Triangles	6
ฟังก์ชันตรีโกณมิติ	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินงาน	10
ปฏิทินการปฏิบัติงาน	10
ขั้นตอนการดำเนินงาน	12
ตัวอย่างสำหรับการประยุกต์ใช้	19
บทที่ 4 ผลการดำเนินงาน	23
บทที่ 5 สรุปผลและอภิปรายผล	25
สรุปผลการดำเนินงาน	25
อภิปรายผลการดำเนินงาน	26

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน	27
ข้อเสนอแนะ	27
ภาคผนวก	

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดงรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ABC ที่บรรจุอยู่ภายในรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ADC	5
2.2	แสดงรูปการหาสูตรการบวกมุม	7
2.3	แสดงรูปการหาสูตรการลบมุม	7
2.4	วงกลมหนึ่งหน่วย	8
2.5	รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก	9

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงค่าของฟังก์ชันตรีโกณมิติของจำนวนจริงบางจำนวน	9
2.2	แสดงการเปรียบเทียบสูตรแบบขยายกับสูตรดั้งเดิมของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติ	19

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

วิชาตรีโกณมิติ (Trigonometry) มีรากศัพท์มาจากคำว่า “Trigonon” (รูปสามเหลี่ยม) และ “Metron” (การวัด) ในหลักสูตรคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา ฟังก์ชันตรีโกณมิติพื้นฐาน เช่น ฟังก์ชันไซน์ ฟังก์ชันโคไซน์ และฟังก์ชันแทนเจนต์ ถูกนิยามขึ้นจากอัตราส่วนความยาวด้านของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก โดยมีมุมปรับเปลี่ยนมุมหนึ่งถูกตรึงไว้ที่ $\gamma = 90^\circ$ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติและการแก้ปัญหาเชิงเรขาคณิตส่วนใหญ่มักจะพบรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า (Scalene Triangle) ซึ่งเมื่อต้องการหาความยาวด้านหรือขนาดของมุมนักเรียนจำเป็นต้องพึ่งพากฎของไซน์ (Law of Sines) หรือกฎของโคไซน์ (Law of Cosines) และต้องดำเนินการหลายขั้นตอน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงในเชิงอัตราส่วนที่ง่ายและเป็นระบบเหมือนกรณีของสามเหลี่ยมมุมฉาก

ต่อมาในปี ค.ศ.2022 Luis Teia ได้นำเสนอแนวคิด “ฟังก์ชันตรีโกณมิติส่วนขยายสำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า” (Extended Trigonometric Functions) ได้แก่ ฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ $\sin^*(\alpha, \gamma)$ และฟังก์ชันส่วนขยายของโคไซน์ $\cos^*(\alpha, \gamma)$ ซึ่งเป็นฟังก์ชันที่ขึ้นกับตัวแปร 2 ตัวแปร คือ มุมอ้างอิง α และมุมปรับเปลี่ยน γ การขยายแนวคิดนี้ช่วยให้สามารถหาความยาวด้านของสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าได้ด้วยรูปแบบอัตราส่วนที่เรียบง่ายและสอดคล้องกับคุณสมบัติของสามเหลี่ยมมุมฉากดั้งเดิม ยิ่งไปกว่านั้น Teia ยังได้พิสูจน์ “กฎเอกลักษณ์ผลบวกและผลต่างของมุม” สำหรับฟังก์ชัน $\sin^*$ และ $\cos^*$ ไว้เป็นรากฐานที่สำคัญ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาบทความวิจัยดังกล่าวคณะผู้จัดทำพบว่าบทความวิจัยยังไม่ได้มีการขยายสูตรไปสู่ “เอกลักษณ์มุมสองเท่า (Double – Angle Identities)” สำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์ และยังขาดการพัฒนาฟังก์ชันส่วนขยายของ “แทนเจนต์ ($\tan^* \alpha$)” ในรูปผลบวก และผลต่าง รวมถึงฟังก์ชันส่วนขยายของ “โคแทนเจนต์ ($\cot^* \alpha$)” อีกด้วย คณะผู้จัดทำจึงนำแนวคิดฟังก์ชันตรีโกณมิติส่วนขยายนี้หาสูตรเพิ่มเติมนอกเหนือจากบทความวิจัยข้างต้น และทำการพิสูจน์ตามหลักการพีชคณิตในระดับมัธยมศึกษา และนำเสนอตัวอย่างที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ประเภทโครงการ

โครงการประเภททฤษฎี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์
2. เพื่อหาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมครึ่งเท่าสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์
3. เพื่อหาสูตรของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติผลบวก และผลต่างสำหรับฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ฟังก์ชันตรีโกณมิติ และพีชคณิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สามเหลี่ยมด้านไม่เท่า (Scalene Triangle) หมายถึง สามเหลี่ยมที่มีความยาวด้านทั้งสามยาวไม่เท่ากัน และมุมภายในทั้งสามมุมมีขนาดไม่เท่ากัน
2. ฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ ($\sin^*(\alpha, \gamma)$) หมายถึง อัตราส่วนของ $\frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)}$
3. ฟังก์ชันส่วนขยายของโคไซน์ ($\cos^*(\alpha, \gamma)$) หมายถึง อัตราส่วนของ $\frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)}$
4. ฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ ($\tan^*(\alpha, \gamma)$) หมายถึง อัตราส่วนที่เกิดจากการหารฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ด้วยฟังก์ชันส่วนขยายของโคไซน์นิยามโดย $\tan^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\alpha + \gamma)}$
5. ฟังก์ชันส่วนขยายของโคแทนเจนต์ ($\cot^*(\alpha, \gamma)$) หมายถึง ส่วนกลับของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์นิยามโดย $\cot^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\alpha)}$
6. มุมอ้างอิง (α) หมายถึง มุมภายในของสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าที่อยู่ตรงข้ามกับด้านที่เราต้องการพิจารณา
7. มุมปรับเปลี่ยน (γ) หมายถึง มุมภายในของสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าที่อยู่ตรงข้ามกับด้านที่เราอ้างอิง ซึ่งในฟังก์ชันตรีโกณมิติดั้งเดิมมุมนี้จะถูกตรึงไว้ที่ 90°

ขอบเขตการศึกษา / ข้อจำกัด

1. ศึกษาเฉพาะฟังก์ชันตรีโกณมิติ 4 ฟังก์ชัน ได้แก่ $\sin^*$, $\cos^*$, $\tan^*$ และ $\cot^*$ บน
ระนาบ 2 มิติ
2. ศึกษาจำกัดเฉพาะมุม $0^\circ < \gamma < 180^\circ$ และ $\gamma \neq 90^\circ$

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้สูตรเอกลักษณ์ตรีโกณมิติส่วนขยายสำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ที่สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในระดับสูงต่อไป
2. มีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อทำโครงการคณิตศาสตร์ในครั้งนี้ ได้สืบค้นและรวบรวมแนวคิด หลักการ และงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินโครงการเรื่อง ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์ คณะผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังประเด็นต่อไปนี้

1. บทความ เรื่อง Extended Sine and Cosine Functions for Scalene Triangles
  - 1.1 จุดมุ่งหมายของบทความ
  - 1.2 แนวคิดหลักของบทความ
  - 1.3 วิธีการที่ใช้ในบทความ
  - 1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของบทความ
2. บทความ เรื่อง Extended Angle Sum and Difference Identity Rules for Scalene Triangles
  - 2.1 จุดมุ่งหมายของบทความ
  - 2.2 แนวคิดหลักของบทความ
  - 2.3 วิธีการที่ใช้ในบทความ
  - 2.4 ความสำคัญและประโยชน์ของบทความ
3. ฟังก์ชันตรีโกณมิติ
  - 3.1 ฟังก์ชันไซน์และโคไซน์
  - 3.2 ฟังก์ชันตรีโกณมิติอื่นๆ
  - 3.3 สมการเอกลักษณ์แบบพีทาโกรัส
  - 3.4 ฟังก์ชันตรีโกณของผลบวกและผลต่างของจำนวนจริงหรือมุม

1. บทความ เรื่อง Extended Sine and Cosine Functions for Scalene Triangles

1.1 จุดมุ่งหมายของบทความ

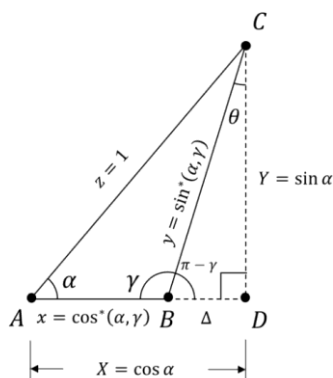
บทความ เรื่อง Extended Sine and Cosine Functions for Scalene Triangles มีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายฟังก์ชันไซน์และโคไซน์ที่สามารถใช้กับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า (Scalene Triangles) ได้โดยไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะสามเหลี่ยมมุมฉาก นอกจากนี้ ได้เสนอฟังก์ชันรูปแบบใหม่คือ $\sin^*(\alpha, \gamma)$ และ $\cos^*(\alpha, \gamma)$ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ตัวแปรมุมสองมุม แทนที่จะเป็นมุมเดียวแบบดั้งเดิม

1.2 แนวคิดหลักของบทความ

แนวคิดหลักของบทความ คือ การเสนอฟังก์ชันไซน์และโคไซน์รูปแบบใหม่ที่ถูกขยายให้สามารถใช้กับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าใด ๆ โดยมีสูตรดังนี้ $\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)}$ และ $\cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)}$ โดยที่ α คือมุมอ้างอิง และ γ คือมุมควบคุมความเอียงของด้านอ้างอิงหลัก ฟังก์ชันใหม่นี้สอดคล้องกับ กฎของโคไซน์ (Law of Cosines) ซึ่งเป็นกฎทั่วไปที่ครอบคลุมทั้งสามเหลี่ยมมุมฉากและสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยเมื่อ $\gamma = 90^\circ$ ฟังก์ชันขยายจะลดรูปกลับไปเป็นฟังก์ชันไซน์และโคไซน์แบบดั้งเดิมทันที

1.3 วิธีการที่ใช้ในบทความ

Teia ใช้กระบวนการทางเรขาคณิตและพีชคณิตโดยการกำหนดรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ABC ที่บรรจุอยู่ภายในรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ADC โดยใช้มุมร่วมกันคือ α และกำหนดด้านตรงข้ามมุมฉาก $AC = z = 1$ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ABC ที่บรรจุอยู่ภายในรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ADC

ที่มา : <https://doi.org/10.5539/jmr.v14n5p36>

จากนั้นใช้เอกลักษณ์ทางตรีโกณมิติในการหาสูตรฟังก์ชันขยาย และทำการพิสูจน์ความถูกต้อง โดยนำฟังก์ชันขยายทั้งสองไปแทนค่าในกฎของโคไซน์ (Law of Cosines) เพื่อพิสูจน์ว่าสมการสามารถลดรูปกลับมาเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมาตรฐาน $\sin^2(\alpha) + \cos^2(\alpha) = 1$ ได้เสมอ ซึ่งเป็นการยืนยันว่าสูตรนี้ใช้ได้กับสามเหลี่ยมทุกประเภท

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของบทความ

บทความนี้ปลดล็อกข้อจำกัดด้านความตึงเครียด ช่วยให้สูตรทางคณิตศาสตร์ที่สร้างขึ้นจากฟังก์ชันตรีโกณมิติไม่จำเป็นต้องถูกจำกัดอยู่แค่ในมิติที่ตึงเครียดเท่านั้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลายสาขา

2. บทความ เรื่อง Extended Angle Sum and Difference Identity

Rules for Scalene Triangles

2.1 จุดมุ่งหมายของบทความ

บทความ เรื่อง Extended Angle Sum and Difference Identity for Scalene Triangles มีจุดมุ่งหมายเพื่อขยายกฎเอกลักษณ์ผลบวกและผลต่างของมุม จากกรณีเฉพาะของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ไปสู่กรณีทั่วไปของรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยต้องการพัฒนาสูตรดั้งเดิมที่คุ้นเคย นั่นคือ $\sin(A \pm B) = \sin(A)\cos(B) \pm \cos(A)\sin(B)$ และ $\cos(A \pm B) = \cos(A)\cos(B) \mp \sin(A)\sin(B)$ ให้กลายเป็นสูตรขยาย ที่สามารถนำไปใช้กับรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าใด ๆ ได้ โดยเพิ่มตัวแปร γ เป็นมุมที่ตรงข้ามกับด้านอ้างอิงเข้าไปในสูตร นอกจากนี้สูตรขยายที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถย้อนกลับไปสู่สูตรดั้งเดิมได้เมื่อ $\gamma = 90^\circ$ (กรณีสามเหลี่ยมมุมฉาก) ซึ่งเป็นการยืนยันความถูกต้องและความสอดคล้องกับทฤษฎีเดิม

2.2 แนวคิดหลักของบทความ

แนวคิดหลักของบทความ คือ การเสนอกฎเอกลักษณ์ขยาย Teia ได้ เสนอทฤษฎีใหม่ 2 ทฤษฎีสำหรับรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ดังนี้

ทฤษฎีบทที่ 1 : กฎเอกลักษณ์ผลบวกของมุม

$$\sin^*(A+B, \gamma) = \sin^*(A, \gamma)\cos^*(B, \gamma) + \cos^*(A, \pi - \gamma)\sin^*(B, \gamma)$$

$$\cos^*(A+B, \gamma) = \cos^*(A, \gamma)\cos^*(B, \gamma) - \sin^*(A, \pi - \gamma)\sin^*(B, \gamma)$$

ทฤษฎีบทที่ 2 : กฎเอกลักษณ์ผลต่างของมุม

$$\sin^*(A-B, \gamma) = \sin^*(A, \gamma)\cos^*(B, \gamma) - \cos^*(A, \pi - \gamma)\sin^*(B, \gamma)$$

$$\cos^*(A-B, \gamma) = \cos^*(A, \gamma)\cos^*(B, \gamma) + \sin^*(A, \pi - \gamma)\sin^*(B, \gamma)$$

โดยฟังก์ชัน $\sin^*(\alpha, \gamma)$ และ $\cos^*(\alpha, \gamma)$ ถูกนิยามไว้ในบทความก่อนหน้านี้ จากนั้นผู้เขียนได้พิสูจน์ว่า เมื่อแทนค่าฟังก์ชันขยายลงในสูตรใหม่ แล้วจัดรูปทางพีชคณิตจะได้ผลลัพธ์ที่

สอดคล้องกับสูตรดั้งเดิมกล่าวคือ $\cos^*(A \pm B, \gamma) = \frac{\cos(A \pm B) + \cos(\gamma) \sin(A \pm B)}{\sin(\gamma)}$ และ

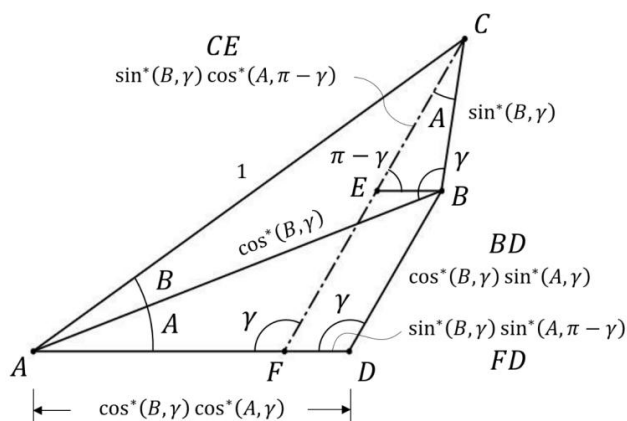
$\sin^*(A \pm B, \gamma) = \frac{\sin(A \pm B)}{\sin(\gamma)}$ ซึ่งเมื่อ $\gamma = 90^\circ$ จะได้ $\sin(\gamma) = 1$ และ $\cos(\gamma) = 0$ ทำให้สูตร

ขยายลดรูปกลับไปเป็นสูตรดั้งเดิมทันที

2.3 วิธีการที่ใช้ในบทความ

Teia ได้วาดรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าซ้อนทับกัน โดยใช้โปรแกรม GeoGebra เพื่อให้เห็นภาพการฉายภาพ (projections) ของด้านต่าง ๆ ดังรูป

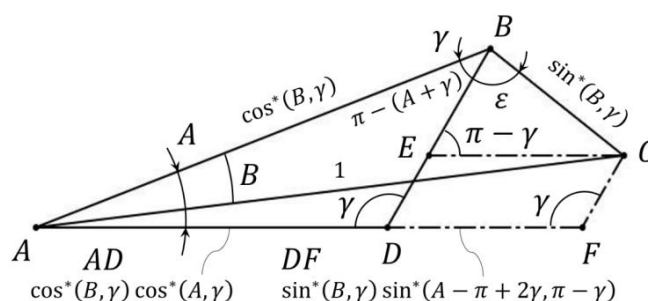
- สำหรับการบวกมุม ดังภาพที่ 2.2 : นำ $\triangle ABC$ (มุมอ้างอิง B) วางซ้อนบน $\triangle ADB$ (มุมอ้างอิง A) ได้ $\triangle AFC$ (มุมอ้างอิง $A + B$)

ภาพที่ 2.2 แสดงรูปการหาสูตรการบวกมุม

ที่มา : <https://doi.org/10.5539/jmr.v14n5p21>

- สำหรับการลบมุม ดังภาพที่ 2.3 : นำ $\triangle ABC$ (มุมอ้างอิง B) วางซ้อนบน $\triangle ADB$ (มุมอ้างอิง A) เหมือนภาพที่ 2.2 แต่สะท้อนกลับผ่านด้าน AB จะได้ $\triangle AFC$ (มุมอ้างอิง $A - B$)

ภาพที่ 2.3 แสดงรูปการหาสูตรการลบมุม

ที่มา : <https://doi.org/10.5539/jmr.v14n5p21>

2.4 ความสำคัญและประโยชน์ของบทความ

บทความนี้เป็นการเปิดมุมมองใหม่ว่า กฎเอกลักษณ์ผลบวกและผลต่างของมุม ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับสามเหลี่ยมมุมฉากเสมอไป ช่วยให้นักเรียนและนักคณิตศาสตร์เข้าใจว่า สูตรดั้งเดิมเป็นเพียง กรณีพิเศษ ของสูตรขยายที่มีตัวแปร γ เพิ่มเข้ามา

3. ฟังก์ชันตรีโกณมิติ

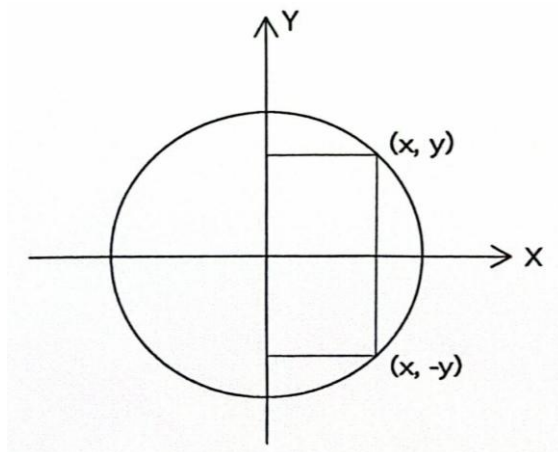
3.1 ฟังก์ชันไซน์และโคไซน์

นิยาม กำหนดให้ (x, y) เป็นจุดปลายเส้นโค้งที่ยาว θ หน่วย ที่วัดจากจุด $(1, 0)$ ไปตามแนวเส้นรอบวงของวงกลม 1 หน่วย ฟังก์ชันไซน์ (sine) คือ เซตของคู่อันดับ (θ, y) ฟังก์ชันโคไซน์ (cosine) คือ เซตของคู่อันดับ (x, θ) จากบทนิยาม จะได้ว่า $y = \sin \theta$ และ $x = \cos \theta$

3.2 ค่าของฟังก์ชันไซน์และโคไซน์

เมื่อพิจารณา จุดปลายส่วนโค้งที่ยาว θ หน่วย ($\theta > 0$) คือ (x, y) และจุดปลายส่วนโค้งที่ยาว $-\theta$ หน่วย คือ $(x, -y)$

$$\begin{aligned} \text{สรุปได้ว่า} \quad \cos \theta &= x \quad \text{และ} \quad \cos(-\theta) = x \\ \sin \theta &= y \quad \text{และ} \quad \sin(-\theta) = -y \end{aligned}$$

ภาพที่ 2.4 วงกลมหนึ่งหน่วย

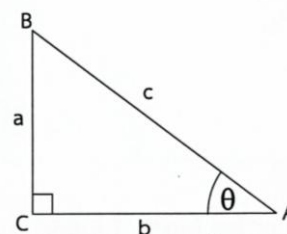
3.3 ค่าของฟังก์ชันตรีโกณมิติของจำนวนจริงบางจำนวน

ตารางที่ 2.1 แสดงค่าของฟังก์ชันตรีโกณมิติของจำนวนจริงบางจำนวน

θ	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$
$\sin \theta$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1
$\cos \theta$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0
$\tan \theta$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	ไม่นิยาม
$\operatorname{cosec} \theta$	ไม่นิยาม	2	$\sqrt{2}$	$\frac{2\sqrt{3}}{3}$	1
$\sec \theta$	1	$\frac{2\sqrt{3}}{3}$	$\sqrt{2}$	2	ไม่นิยาม
$\cot \theta$	ไม่นิยาม	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0

3.4 ฟังก์ชันตรีโกณมิติของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก กำหนดรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ABC ดังรูปที่ 2.5

ด้าน AC เรียกว่า ด้านประชิดมุม θ ยาว b หน่วย
 ด้าน BC เรียกว่า ด้านประชิดมุม θ ยาว a หน่วย
 ด้าน AB เรียกว่า ด้านประชิดมุม θ ยาว c หน่วย

ภาพที่ 2.5 รูปสามเหลี่ยมมุมฉาก

ความสัมพันธ์ของค่าฟังก์ชันตรีโกณมิติกับความยาวด้านของรูปสามเหลี่ยมมุมฉากสรุปได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \sin \theta &= \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } \theta}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} & \text{นั่นคือ } \sin \theta &= \frac{a}{c} \\ \cos \theta &= \frac{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } \theta}{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุมฉาก}} & \text{นั่นคือ } \cos \theta &= \frac{b}{c} \\ \tan \theta &= \frac{\text{ความยาวของด้านตรงข้ามมุม } \theta}{\text{ความยาวของด้านประชิดมุม } \theta} & \text{นั่นคือ } \tan \theta &= \frac{a}{b} \end{aligned}$$

3.5 สมการเอกลักษณ์แบบพีทาโกรัส

$$\begin{aligned}\sin^2 \theta + \cos^2 \theta &= 1 \\ 1 + \tan^2 \theta &= \sec^2 \theta \\ 1 + \cot^2 \theta &= \operatorname{cosec}^2 \theta\end{aligned}$$

3.6 ฟังก์ชันตรีโกณมิติของผลบวกและผลต่างของจำนวนจริงหรือมุม

การหาค่าฟังก์ชันตรีโกณมิติของจำนวนจริงบางจำนวนหรือของมุมบางมุม เราสามารถนำฟังก์ชันตรีโกณมิติของผลบวกและผลต่างของจำนวนจริงหรือมุม มาใช้ได้ตามความสัมพันธ์ ดังนี้ กำหนดให้ A และ B เป็นจำนวนจริงหรือมุมสองมุมใด ๆ

$$\begin{aligned}\sin(A \pm B) &= \sin A \cos B \pm \cos A \sin B \\ \cos(A \pm B) &= \cos A \cos B \mp \sin A \sin B \\ \tan(A \pm B) &= \frac{\tan A \pm \tan B}{1 \mp \tan A \tan B} \\ \cot(A \pm B) &= \frac{\cot A \cot B \mp 1}{\cot B \pm \cot A}\end{aligned}$$

3.7 ฟังก์ชันตรีโกณมิติของสองเท่า

กำหนดให้ A เป็นจำนวนจริงหรือมุมใด ๆ

$$\begin{aligned}\sin 2A &= 2 \sin A \cos A \\ &= \frac{2 \tan A}{1 + \tan^2 A} \\ \cos 2A &= \cos^2 A - \sin^2 A \\ &= 2 \cos^2 A - 1 \\ &= 1 - 2 \sin^2 A \\ &= \frac{1 - \tan^2 A}{1 + \tan^2 A}\end{aligned}$$

3.8 ฟังก์ชันตรีโกณมิติของครึ่งเท่า

กำหนดให้ A เป็นจำนวนจริงหรือมุมใด ๆ

$$\begin{aligned}\sin \frac{A}{2} &= \pm \sqrt{\frac{1 - \cos A}{2}} \\ \cos \frac{A}{2} &= \pm \sqrt{\frac{1 + \cos A}{2}}\end{aligned}$$

บทที่ 3

วิธีดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานของโครงการส่วนขยายของฟังกซ์ตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์ คณะผู้จัดทำได้กำหนดวิธีงานดังนี้

1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน
2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ปฏิทินการปฏิบัติงาน

ลำดับที่	รายการปฏิบัติ	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
1	เลือกหัวข้อโครงการและเสนอคุณครูที่ปรึกษา	14 – 19 มิถุนายน 2569	คณะผู้จัดทำ
2	ศึกษาเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจหลักการการหาส่วนขยายของฟังกซ์ไซน์และโคไซน์จากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าโดยไม่ใช้กฎของไซน์	20 – 30 มิถุนายน 2569	คณะผู้จัดทำ
3	วิเคราะห์และทดสอบหาสูตรส่วนขยายของฟังกซ์ไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า มุมครึ่งเท่าและตรวจสอบความถูกต้อง	1 – 2 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ
4	วิเคราะห์และทดสอบหาสูตรส่วนขยายผลบวก ผลต่างฟังกซ์แทนเจนต์ และโคแทนเจนต์และตรวจสอบความถูกต้อง	3 – 5 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ
5	จัดทำรายงานโครงการฉบับรูปเล่ม พร้อมเรียบเรียงเนื้อหาให้สมบูรณ์	6 – 10 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ
6	จัดทำสไลด์และสื่อการนำเสนอผลงาน	11 – 15 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ
7	ตรวจทานความถูกต้องและความเรียบร้อยของรายงานและสื่อ	16 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ
8	เตรียมนำเสนอโครงการต่อคุณครูที่ปรึกษา	17 – 18 กรกฎาคม 2569	คณะผู้จัดทำ

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1 เลือกหัวข้อโครงการ

คณะผู้จัดทำร่วมกันพิจารณาและเลือกหัวข้อโครงการกับครูที่ปรึกษา ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์ โดยคำนึงถึงความน่าสนใจ ความสำคัญทางคณิตศาสตร์ และความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

2.2 ศึกษาบทความและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาแนวคิดจากบทความ และเอกสารทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจหลักการ การหาส่วนขยายของฟังก์ชันไซน์และโคไซน์จากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าโดยไม่ใช้กฎของไซน์ รวมถึงศึกษาฟังก์ชันตรีโกณมิติในรูปแบบอื่น ๆ

2.3 ดำเนินการหาสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่าสำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า

ทำการหาสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่าตามแนวทางที่ได้ศึกษามา และได้ทำการลดรูปเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าแบบขยายที่ได้ไปเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าแบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° โดยดำเนินการดังนี้ จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษามา

$$\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)} \text{ และ } \cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)} = \cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha)$$

และจากสูตรผลบวกของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์

$$\sin^*(A + B, \gamma) = \sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) + \cos^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma) \quad (1)$$

$$\cos^*(A + B, \gamma) = \cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) - \sin^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma) \quad (2)$$

ให้ $A = B = \alpha$ ในสมการที่ (1) จะได้

$$\sin^*(2\alpha, \gamma) = \sin^*(\alpha, \gamma) \cos^*(\alpha, \gamma) + \cos^*(\alpha, \pi - \gamma) \sin^*(\alpha, \gamma) \quad (3)$$

ดึงตัวร่วม $\sin^*(\alpha, \gamma)$ ออกจะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \sin^*(2\alpha, \gamma) &= \sin^*(\alpha, \gamma) [\cos^*(\alpha, \gamma) + \cos^*(\alpha, \pi - \gamma)] \\ &= \sin^*(\alpha, \gamma) \left[\cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha) + \cos(\alpha) + \frac{\cos(\pi - \gamma)}{\sin(\pi - \gamma)} \sin(\alpha) \right] \\ &= \sin^*(\alpha, \gamma) \left[\cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha) + \cos(\alpha) - \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha) \right] \end{aligned}$$

$$\sin^*(2\alpha, \gamma) = 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos(\alpha)$$

เนื่องจาก $\cos(\alpha) = \cos^*(\alpha, \gamma) - \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)}\sin(\alpha)$ จะได้ว่า

$$\begin{aligned}\sin^*(2\alpha, \gamma) &= 2\sin^*(\alpha, \gamma) \left[\cos^*(\alpha, \gamma) - \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)}\sin(\alpha) \right] \\ &= 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\sin^*(\alpha, \gamma)\frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)}\sin(\alpha) \\ &= 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma) \quad \blacksquare\end{aligned}$$

ให้ $A = B = \alpha$ ในสมการที่ (2) จะได้

$$\cos^*(2\alpha, \gamma) = \cos^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - \sin^*(\alpha, \pi - \gamma)\sin^*(\alpha, \gamma) \quad (4)$$

พิจารณา $\sin^*(\alpha, \pi - \gamma)$ จากนิยามของ $\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)}$ จะได้ว่า

$$\begin{aligned}\sin^*(\alpha, \pi - \gamma) &= \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\pi - \gamma)} \\ &= \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)} \\ &= \sin^*(\alpha, \gamma)\end{aligned}$$

แทนค่ากลับในสมการที่ (4) จะได้ว่า

$$\cos^*(2\alpha, \gamma) = \cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma) \quad \blacksquare$$

ต่อไปทำการลดรูปเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าแบบขยายที่ได้ไปเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าแบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิง $\gamma = 90^\circ$ จะได้ดังนี้

- $\sin^*(2\alpha, 90^\circ) = 2\sin^*(\alpha, 90^\circ)\cos^*(\alpha, 90^\circ) - 2\cos(90^\circ)\sin^{*2}(\alpha, 90^\circ)$ เนื่องจาก $\cos 90^\circ = 0$ ทำให้เราได้ $\sin^*(2\alpha) = 2\sin^*(\alpha)\cos^*(\alpha)$
- $\cos^*(2\alpha, 90^\circ) = \cos^{*2}(\alpha, 90^\circ) - \sin^{*2}(\alpha, 90^\circ)$ นั่นคือ $\cos^*(2\alpha) = \cos^{*2}(\alpha) - \sin^{*2}(\alpha)$

2.4 ดำเนินการหาสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมครึ่งเท่าสำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า

ทำการหาสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมครึ่งเท่าตามแนวทางที่

ได้ศึกษามา และได้ทำการลดรูปเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมครึ่งเท่าแบบขยายที่ได้ไปเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมครึ่งเท่าแบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° โดยดำเนินการดังนี้

จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษามา

$$\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)} \text{ และ } \cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)} = \cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha)$$

แทนค่า $\alpha = \frac{\alpha}{2}$ ใน $\sin^*(\alpha, \gamma)$ จะได้ว่า $\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \frac{\sin\left(\frac{\alpha}{2}\right)}{\sin(\gamma)}$

และจากเอกลักษณ์ตรีโกณมิติ $\sin^2 \theta = \frac{1 - \cos 2\theta}{2}$ นั่นคือ $\sin \theta = \pm \sqrt{\frac{1 - \cos 2\theta}{2}}$

เราจะได้ว่า

$$\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \frac{\pm \sqrt{\frac{1 - \cos \alpha}{2}}}{\sin(\gamma)}$$

จาก $\cos(\alpha) = \cos^*(\alpha, \gamma) - \sin^*(\alpha, \gamma) \cos \gamma$ และ $\sin\left(\frac{\alpha}{2}\right), \sin \gamma > 0$ เราจะได้ว่า

$$\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma) \cos \gamma}{2 \sin^2 \gamma}} \quad \blacksquare$$

จาก $\cos^*(2A, \gamma) = \cos^{*2}(A, \gamma) - \sin^{*2}(A, \gamma)$ แทน $A = \frac{\alpha}{2}$ และจัดรูปใหม่จะได้

$$\cos^{*2}\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^{*2}\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right)$$

แทนค่า $\sin^{*2}\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right)$ จะได้

$$\cos^{*2}\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \cos^*(\alpha, \gamma) + \frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma) \cos \gamma}{2 \sin^2 \gamma}$$

จัดรูปให้ส่วนเท่ากันและใช้เอกลักษณ์ตรีโกณ $\cos(2\gamma) = 1 - 2 \sin^2 \gamma$ ทำให้ได้ว่า

$$\cos^{*2}\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \frac{1 + \cos \gamma \sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma \cos^*(\alpha, \gamma)}{2 \sin^2 \gamma}$$

$\sin(\alpha + \gamma), \sin \gamma > 0$ เราจะได้ว่า

$$\cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \sqrt{\frac{1 + \cos \gamma \sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma \cos^*(\alpha, \gamma)}{2 \sin^2 \gamma}} \quad \blacksquare$$

ต่อไปทำการลดรูปเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมสองเท่าแบบขยายที่ได้ไปเป็นเอกลักษณ์ตรีโกณมิติมุมครึ่งเท่าแบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิง $\gamma = 90^\circ$ จะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \bullet \quad \sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, 90^\circ\right) &= \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, 90^\circ) + \sin^*(\alpha, 90^\circ) \cos 90^\circ}{2 \sin^2 90^\circ}} \quad \text{เนื่องจาก} \\ \cos 90^\circ &= 0 \text{ และ } \sin 90^\circ = 1 \text{ ทำให้เราได้ } \sin^*\left(\frac{\alpha}{2}\right) = \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha)}{2}} \\ \bullet \quad \cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, 90^\circ\right) &= \sqrt{\frac{1 + \cos 90^\circ \sin^*(\alpha, 90^\circ) - \cos 2(90^\circ) \cos^*(\alpha, 90^\circ)}{2 \sin^2 90^\circ}} \\ \text{เนื่องจาก } \cos 90^\circ &= 0, \cos 180^\circ = -1 \text{ และ } \sin 90^\circ = 1 \text{ ทำให้เราได้} \\ \cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, 90^\circ\right) &= \sqrt{\frac{1 + \cos^*(\alpha)}{2}} \end{aligned}$$

2.5 ดำเนินการหาสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์สำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า

ทำการหาสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์สำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าตามแนวทางที่ได้ศึกษามา และได้ทำการลดรูปสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันแทนเจนต์แบบขยายที่ได้ไปเป็นสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันแทนเจนต์แบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° โดยดำเนินการดังนี้

จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษามา

$$\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)} \quad \text{และ} \quad \cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)} = \cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha)$$

และจากสูตรผลบวกของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์

$$\sin^*(A + B, \gamma) = \sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) + \cos^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)$$

$$\cos^*(A + B, \gamma) = \cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) - \sin^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)$$

แทนค่าใน $\tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\sin^*(A + B, \gamma)}{\cos^*(A + B, \gamma)}$ จะได้ว่า

$$\tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) + \cos^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) - \sin^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)} \quad (5)$$

นำ $\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)$ ไปหารทั้งเศษและส่วนของสมการที่ (5)

พิจารณาตัวเศษ

$$\frac{\sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} = \tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)$$

พิจารณาตัวส่วน

$$\frac{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} - \frac{\sin^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} = 1 - \frac{\sin^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)$$

ดังนั้นเราจะได้ว่า

$$\tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \frac{\sin^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)} \quad (6)$$

เนื่องจาก $\sin^*(A, \pi - \gamma) = \frac{\sin(A)}{\sin(\pi - \gamma)} = \frac{\sin(A)}{\sin(\gamma)} = \sin^*(A, \gamma)$ แทนค่าในสมการที่ (6) จะได้

$$\tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \frac{\sin^*(A, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}$$

$$\text{นั่นคือ } \tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma) \tan^*(B, \gamma)} \quad \blacksquare$$

แทนค่าใน $\tan^*(A - B, \gamma) = \frac{\sin^*(A - B, \gamma)}{\cos^*(A - B, \gamma)}$ จะได้ว่า

$$\tan^*(A - B, \gamma) = \frac{\sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) - \cos^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) + \sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)} \quad (7)$$

นำ $\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)$ ไปหารทั้งเศษและส่วนของสมการที่ (7)

พิจารณาตัวเศษ

$$\frac{\sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} - \frac{\cos^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} = \tan^*(A, \gamma) - \frac{\cos^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)$$

พิจารณาตัวส่วน

$$\frac{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma)} = 1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)$$

ดังนั้นเราจะได้ว่า

$$\tan^*(A - B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) - \frac{\cos^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)} \quad (8)$$

เนื่องจาก $\cos^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma) = \frac{\sin(A - \pi + 2\gamma + \pi - \gamma)}{\sin(\pi - \gamma)} = \frac{\sin(A + \gamma)}{\sin(\gamma)} = \cos^*(A, \gamma)$

แทนค่าในสมการที่ (8) จะได้

$$\tan^*(A-B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) - \frac{\cos^*(A, \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}$$

$$\text{นั่นคือ } \tan^*(A-B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}$$

ต่อไปทำการลดรูปสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ที่ได้ไปเป็นสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันแทนเจนต์แบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° จะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \bullet \quad \tan^*(A+B, 90^\circ) &= \frac{\tan^*(A, 90^\circ) + \tan^*(B, 90^\circ)}{1 - \frac{\sin^*(A, 90^\circ)}{\cos^*(A, 90^\circ)} \tan^*(B, 90^\circ)} \\ &= \frac{\tan^*(A, 90^\circ) + \tan^*(B, 90^\circ)}{1 - \tan^*(A, 90^\circ) \tan^*(B, 90^\circ)} \end{aligned}$$

$$\text{นั่นคือ } \tan^*(A+B) = \frac{\tan^*(A) + \tan^*(B)}{1 - \tan^*(A) \tan^*(B)}$$

$$\begin{aligned} \bullet \quad \tan^*(A-B, 90^\circ) &= \frac{\tan^*(A, 90^\circ) - \tan^*(B, 90^\circ)}{1 + \frac{\sin^*(A, 90^\circ)}{\cos^*(A, 90^\circ)} \tan^*(B, 90^\circ)} \\ &= \frac{\tan^*(A, 90^\circ) - \tan^*(B, 90^\circ)}{1 + \tan^*(A, 90^\circ) \tan^*(B, 90^\circ)} \end{aligned}$$

$$\text{นั่นคือ } \tan^*(A-B) = \frac{\tan^*(A) - \tan^*(B)}{1 + \tan^*(A) \tan^*(B)}$$

2.6 ดำเนินการหาสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของโคแทนเจนต์สำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า

ทำการหาสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของโคแทนเจนต์สำหรับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าตามแนวทางที่ได้ศึกษามา และได้ทำการลดรูปสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันโคแทนเจนต์แบบขยายที่ได้ไปเป็นสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันโคแทนเจนต์แบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° โดยดำเนินการดังนี้

จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้ศึกษามา

$$\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)} \quad \text{และ} \quad \cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)} = \cos(\alpha) + \frac{\cos(\gamma)}{\sin(\gamma)} \sin(\alpha)$$

และจากสูตรผลบวกของฟังก์ชันไซน์และโคไซน์แบบขยาย

$$\sin^*(A+B, \gamma) = \sin^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) + \cos^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)$$

$$\cos^*(A+B, \gamma) = \cos^*(A, \gamma) \cos^*(B, \gamma) - \sin^*(A, \pi - \gamma) \sin^*(B, \gamma)$$

แทนค่าใน $\cot^*(A+B, \gamma) = \frac{1}{\tan^*(A+B, \gamma)}$ จะได้ว่า

$$\cot^*(A+B, \gamma) = \frac{1 - \tan^*(A, \gamma) \tan^*(B, \gamma)}{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}$$

คูณทั้งเศษและส่วนด้วย $\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma)$ ดังนั้น

$$\cot^*(A+B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) - 1}{\cot^*(B, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)} \quad \blacksquare$$

แทนค่าใน $\cot^*(A-B, \gamma) = \frac{1}{\tan^*(A-B, \gamma)}$ จะได้ว่า

$$\cot^*(A-B, \gamma) = \frac{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}$$

คูณทั้งเศษและส่วนด้วย $\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma)$ ดังนั้น

$$\cot^*(A-B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)}{\cot^*(B, \gamma) - \cot^*(A, \gamma)} \quad \blacksquare$$

ต่อไปทำการลดรูปสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของโคแทนเจนต์ที่ได้ไปเป็นสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันแทนเจนต์แบบดั้งเดิมโดยแทนค่ามุมอ้างอิงเป็น 90° จะได้ดังนี้

$$\bullet \quad \cot^*(A+B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, 90^\circ) \cot^*(B, 90^\circ) - 1}{\cot^*(B, 90^\circ) + \frac{\cos^*(A, 90^\circ)}{\cos^*(A, 90^\circ)} \cot^*(A, 90^\circ)}$$

$$\text{นั่นคือ } \cot^*(A+B, \gamma) = \frac{\cot^*(A) \cot^*(B) - 1}{\cot^*(B) + \cot^*(A)}$$

$$\bullet \quad \cot^*(A-B, 90^\circ) = \frac{\cot^*(A, 90^\circ) \cot^*(B, 90^\circ) + \frac{\sin^*(A, 90^\circ)}{\cos^*(A, 90^\circ)} \cot^*(A, 90^\circ)}{\cot^*(B, 90^\circ) - \cot^*(A, 90^\circ)}$$

$$\text{นั่นคือ } \cot^*(A-B, \gamma) = \frac{\cot^*(A) \cot^*(B) + 1}{\cot^*(B) - \cot^*(A)}$$

จากข้อ 2.1 – 2.5 แสดงตารางการเปรียบเทียบสูตรแบบขยาย กับสูตรดั้งเดิมของฟังก์ชันได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบสูตรแบบขยายกับสูตรดั้งเดิมของเอกลักษณ์ตรีโกณมิติ

ฟังก์ชัน	สูตรขยาย	สูตรดั้งเดิม ($\gamma = 90^\circ$)
$\sin^*(2\alpha, \gamma)$	$2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma)$	$2\sin A \cos A$
$\cos^*(2\alpha, \gamma)$	$\cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma)$	$\cos^2 A - \sin^2 A$
$\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right)$	$\sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma)\cos \gamma}{2\sin^2 \gamma}}$	$\sqrt{\frac{1 - \cos \alpha}{2}}$
$\cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right)$	$\sqrt{\frac{1 + \cos \gamma \sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma \cos^*(\alpha, \gamma)}{2\sin^2 \gamma}}$	$\sqrt{\frac{1 + \cos \alpha}{2}}$
$\tan^*(A+B, \gamma)$	$\frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma) \tan^*(B, \gamma)}$	$\frac{\tan A + \tan B}{1 - \tan A \tan B}$
$\tan^*(A-B, \gamma)$	$\frac{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}$	$\frac{\tan A - \tan B}{1 + \tan A \tan B}$
$\cot^*(A+B, \gamma)$	$\frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) - 1}{\cot^*(B, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)}$	$\frac{\cot A \cot B - 1}{\cot B + \cot A}$
$\cot^*(A-B, \gamma)$	$\frac{\cot^*(A, \gamma) \cot^*(B, \gamma) + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \cot^*(A, \gamma)}{\cot^*(B, \gamma) - \cot^*(A, \gamma)}$	$\frac{\cot A \cot B + 1}{\cot B - \cot A}$

2.7 ตัวอย่างสำหรับการประยุกต์ใช้

ตัวอย่างที่ 1 กำหนดให้ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าสมมติว่ามุม $\gamma = 60^\circ$ และ

เราทราบค่าอัตราส่วนพื้นฐานของมุม α ดังนี้ $\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{3}{5}$, $\cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{4}{5}$ จงหา

ค่าของ $\sin^*(2\alpha, \gamma)$

วิธีทำ วิธีที่ 1 การแก้ด้วยวิธีดั้งเดิม

จากนิยาม $\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)}$ จะได้ $\sin(\alpha) = \frac{3}{5}\sin(60^\circ)$ ดังนั้น

$$\sin(\alpha) = \frac{3\sqrt{3}}{10}$$

จากนิยาม $\cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)}$ จะได้ $\sin(\alpha + 60^\circ) = \frac{4}{5}\sin(60^\circ)$

ดังนั้น $\sin(\alpha + 60^\circ) = \frac{2\sqrt{3}}{5}$ จากนั้นกระจายสูตรผลบวกมุมเพื่อหา $\cos(\alpha)$

$$\sin(\alpha)\cos(60^\circ) + \cos(\alpha)\sin(60^\circ) = \frac{2\sqrt{3}}{5}$$

$$\left(\frac{3\sqrt{3}}{10}\right)\left(\frac{1}{2}\right) + \cos(\alpha)\left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right) = \frac{2\sqrt{3}}{5}$$

$$\cos(\alpha) = \frac{1}{2}$$

แทนค่า $\cos(\alpha) = \frac{1}{2}$ ในสูตร $\sin^*(2\alpha, \gamma) = \frac{2\sin(\alpha)\cos(\alpha)}{\sin(\gamma)}$ จะได้ว่า

$$\sin^*(2\alpha, \gamma) = \frac{2\left(\frac{3\sqrt{3}}{10}\right)\left(\frac{1}{2}\right)}{\left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right)} = \frac{3}{5}$$

วิธีที่ 2 การแก้ด้วยสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์มุมสองเท่า

$$\text{จาก } \sin^*(2\alpha, \gamma) = 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma)$$

แทนค่า $\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{3}{5}$, $\cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{4}{5}$ และ $\cos(\gamma) = \cos(60^\circ) = \frac{1}{2}$ จะได้

$$\sin^*(2\alpha, \gamma) = 2\left(\frac{3}{5}\right)\left(\frac{4}{5}\right) - 2\left(\frac{1}{2}\right)\left(\frac{3}{5}\right)^2 = \frac{3}{5}$$

ตัวอย่างที่ 2 กำหนดให้ ABC เป็นรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าสมมติว่ามุม $\gamma = 60^\circ$

โดยกำหนดให้ $\tan^*(A, \gamma) = \frac{1}{2}$ และ $\tan^*(B, \gamma) = \sqrt{3} - 1$ จงหาค่าของ

$$\tan^*(A + B, \gamma)$$

วิธีทำ วิธีที่ 1 การแก้ด้วยวิธีดั้งเดิม

$$\text{จากนิยามฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ } \tan^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\alpha + \gamma)}$$

- หาค่าของมุม A จากที่กำหนดให้ $\tan^*(A, 60^\circ) = \frac{1}{2}$ จะได้ว่า

$$\tan^*(A, 60^\circ) = \frac{\sin(A)}{\sin(A + 60^\circ)}$$

$$\frac{1}{2} = \frac{\sin(A)}{\sin(A + 60^\circ)}$$

$$\sin(A + 60^\circ) = 2 \sin(A)$$

$$2 \sin(A) = \sin(A) \cos(60^\circ) + \cos(A) \sin(60^\circ)$$

$$2 \sin(A) = \frac{1}{2} \sin(A) + \frac{\sqrt{3}}{2} \cos(A)$$

$$3 \sin(A) = \sqrt{3} \cos(A)$$

$$\tan(A) = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

ดังนั้น $A = 30^\circ$ ในทำนองเดียวกัน พิจารณา $\tan^*(B, \gamma) = \sqrt{3} - 1$ เพื่อหาค่ามุม B เมื่อแก้สมการตรีโกณจะได้ $B = 45^\circ$ ทำให้เราทราบว่า

$$\alpha = 30^\circ + 45^\circ = 75^\circ \text{ จากนิยามของ } \tan^*(75^\circ, 60^\circ) = \frac{\sin(75^\circ)}{\sin(135^\circ)}$$

จากนั้นหาค่า $\sin(75^\circ)$ ดังนี้

$$\begin{aligned} \sin(75^\circ) &= \sin(30^\circ + 45^\circ) \\ &= \sin(30^\circ) \cos(45^\circ) + \cos(30^\circ) \sin(45^\circ) \\ &= \left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) \left(\frac{\sqrt{3}}{2}\right) + \left(\frac{\sqrt{2}}{2}\right) \left(\frac{1}{2}\right) \\ &= \frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{4} \end{aligned}$$

และเราทราบว่า $\sin(135^\circ) = \frac{\sqrt{2}}{2}$ จะได้ว่า

$$\tan^*(75^\circ, 60^\circ) = \frac{\frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{4}}{\frac{\sqrt{2}}{2}} = \frac{\sqrt{6} + \sqrt{2}}{2\sqrt{2}}$$

$$\text{ดังนั้น } \tan^*(A + B, \gamma) = \frac{\sqrt{3} + 1}{2}$$

วิธีที่ 2 การแก้ด้วยสูตรผลบวกของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์

$$\text{จากสูตร } \tan^*(A+B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)} \tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma) \tan^*(B, \gamma)} \quad \text{แทนค่าลง}$$

ในสูตรจะได้ว่า

$$\tan^*(30^\circ + 45^\circ, 60^\circ) = \frac{\tan^*(30^\circ, 60^\circ) + \frac{\cos^*(30^\circ, \pi - 60^\circ)}{\cos^*(30^\circ, 60^\circ)} \tan^*(45^\circ, 60^\circ)}{1 - \tan^*(30^\circ, 60^\circ) \tan^*(45^\circ, 60^\circ)}$$

$$\text{เราทราบว่า } \frac{\cos^*(30^\circ, \pi - 60^\circ)}{\cos^*(30^\circ, 60^\circ)} = \sin(\pi - 30^\circ) = \frac{1}{2} \quad \text{ดังนั้น}$$

$$\tan^*(75^\circ, 60^\circ) = \frac{\frac{1}{2} + \left(\frac{1}{2}\right)(\sqrt{3} - 1)}{1 - \left(\frac{1}{2}\right)(\sqrt{3} - 1)} = \frac{\sqrt{3}}{3 - \sqrt{3}}$$

$$\text{นั่นคือ } \tan^*(A+B, \gamma) = \frac{\sqrt{3} + 1}{2}$$

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินโครงการคณิตศาสตร์ เรื่อง “ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติ จากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์” คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ใน บทที่ 3 โดยเริ่มจากการศึกษาแนวคิดของ Luis Teia เกี่ยวกับส่วนขยายฟังก์ชันไซน์และโคไซน์ที่สามารถใช้กับสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าได้โดยไม่ต้องจำกัอยู่เฉพาะสามเหลี่ยมมุมฉาก และขยายกฎเอกลักษณ์ผลบวกและผลต่างของมุม จากกรณีเฉพาะของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก ไปสู่กรณีทั่วไปของรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า แล้วจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาขยายผลในส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์ เพื่อหาสูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า มุมครึ่งเท่า สูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ จึงได้นำผลการดำเนินงานเหล่านั้นมาสรุปเป็นสูตรแบบขยาย ตามเป้าหมายหลักของโครงการนี้ ดังนี้

1. สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า คือ

$$\begin{aligned}\sin^*(2\alpha, \gamma) &= 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - \cos(\gamma)2\sin^{*2}(\alpha, \gamma) \\ \cos^*(2\alpha, \gamma) &= \cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma)\end{aligned}$$

2. สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมครึ่งเท่า คือ

$$\begin{aligned}\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) &= \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma)\cos\gamma}{2\sin^2\gamma}} \\ \cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) &= \sqrt{\frac{1 + \cos\gamma\sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma\cos^*(\alpha, \gamma)}{2\sin^2\gamma}}\end{aligned}$$

3. สูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ คือ

$$\begin{aligned}\tan^*(A+B, \gamma) &= \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma)\tan^*(B, \gamma)} \\ \tan^*(A-B, \gamma) &= \frac{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\tan^*(B, \gamma)} \\ \cot^*(A+B, \gamma) &= \frac{\cot^*(A, \gamma)\cot^*(B, \gamma) - 1}{\cot^*(B, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\cot^*(A, \gamma)}\end{aligned}$$

$$\cot^*(A-B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, \gamma)\cot^*(B, \gamma) + \frac{\sin^*(A-\pi+2\gamma, \pi-\gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\cot^*(A, \gamma)}{\cot^*(B, \gamma) - \cot^*(A, \gamma)}$$

เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสูตร คณะผู้จัดทำได้ทำการลดรูปสูตรแบบขยายไปเป็นสูตรดั้งเดิมโดยการแทนค่ามุมปรับเปลี่ยนเป็น 90° ($\gamma = 90^\circ$) พบว่าสูตรแบบขยายสามารถลดรูปเป็นสูตรดั้งเดิมได้ นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำยังแสดงเจตจำนงสำหรับการนำไปใช้ โดยการนำสูตรแบบขยายที่คณะผู้จัดทำได้คิดขึ้นไปช่วยในการแก้ปัญหาอีกด้วย

ดังนั้น ผลการดำเนินงานของโครงการคณิตศาสตร์นี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างครบถ้วน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการคณิตศาสตร์ เรื่อง ส่วนขยายของฟังก์ชันตรีโกณมิติจากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยไม่ใช้กฎของไซน์ มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อหาสูตรของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์มุมสองเท่า มุมครึ่งเท่า และสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์และโคแทนเจนต์ จากรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าโดยไม่ใช้กฎของไซน์ จากการดำเนินการศึกษาตามวิธีการทางพีชคณิตและสมบัติของฟังก์ชันตรีโกณมิติ คณะผู้จัดทำได้ประสบความสำเร็จในการหาสูตรของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า และสูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ คือ

1. สูตรของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมสองเท่า คือ

$$\sin^*(2\alpha, \gamma) = 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma)$$

$$\cos^*(2\alpha, \gamma) = \cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma)$$

2. สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์ และโคไซน์มุมครึ่งเท่า คือ

$$\sin^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \sqrt{\frac{1 - \cos^*(\alpha, \gamma) + \sin^*(\alpha, \gamma)\cos\gamma}{2\sin^2\gamma}}$$

$$\cos^*\left(\frac{\alpha}{2}, \gamma\right) = \sqrt{\frac{1 + \cos\gamma\sin^*(\alpha, \gamma) - \cos 2\gamma\cos^*(\alpha, \gamma)}{2\sin^2\gamma}}$$

3. สูตรผลบวก ผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ คือ

$$\tan^*(A+B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\tan^*(B, \gamma)}{1 - \tan^*(A, \gamma)\tan^*(B, \gamma)}$$

$$\tan^*(A-B, \gamma) = \frac{\tan^*(A, \gamma) - \tan^*(B, \gamma)}{1 + \frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\tan^*(B, \gamma)}$$

$$\cot^*(A+B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, \gamma)\cot^*(B, \gamma) - 1}{\cot^*(B, \gamma) + \frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\cot^*(A, \gamma)}$$

$$\cot^*(A-B, \gamma) = \frac{\cot^*(A, \gamma)\cot^*(B, \gamma) + \frac{\sin^*(A-\pi+2\gamma, \pi-\gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}\cot^*(A, \gamma)}{\cot^*(B, \gamma) - \cot^*(A, \gamma)}$$

สูตรนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ และสามารถลดรูปเป็นสูตรดั้งเดิมโดยการแทนค่ามุมปรับเปลี่ยนเป็น 90° ($\gamma = 90^\circ$)

อภิปรายผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินโครงการในการหาสูตรของฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์มุมสองเท่า สำหรับรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ซึ่งได้ผลคือ

$$\begin{aligned}\sin^*(2\alpha, \gamma) &= 2\sin^*(\alpha, \gamma)\cos^*(\alpha, \gamma) - 2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma) \text{ และ} \\ \cos^*(2\alpha, \gamma) &= \cos^{*2}(\alpha, \gamma) - \sin^{*2}(\alpha, \gamma)\end{aligned}$$

คณะผู้จัดทำพบข้อสังเกตว่าในส่วนของสูตร $\cos^*(2\alpha, \gamma)$ จะยังคงรักษาโครงสร้างรูปแบบเดิมของตรีโกณมิติมุมฉากเอาไว้ แต่ในส่วนของสูตร $\sin^*(2\alpha, \gamma)$ มีพจน์ส่วนเกินที่เพิ่มขึ้นมาคือ $-2\cos(\gamma)\sin^{*2}(\alpha, \gamma)$ ซึ่งพจน์ที่เพิ่มขึ้นมานี้เป็นผลโดยตรงจากการปรับเปลี่ยนของมุม γ ในสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า ทั้งนี้เมื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องทางคณิตศาสตร์โดยแทนค่า $\gamma = 90^\circ$ ซึ่งทำให้ค่า $\cos 90^\circ = 0$ พบว่าพจน์ส่วนเกินในสูตรไซน์มุมสองเท่าจะกลายเป็นศูนย์และส่งผลให้สูตรขยายทั้งสองลดรูปกลับไปเป็นสูตรตรีโกณมิติพื้นฐานเดิม

ในส่วนของ สูตรฟังก์ชันส่วนขยายของไซน์และโคไซน์มุมครึ่งเท่า พบว่าสูตรที่ได้มีโครงสร้างคล้ายกับสูตรมุมครึ่งเท่าแบบดั้งเดิม แต่มีพจน์เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับมุม γ เพื่อปรับค่าให้สอดคล้องกับนิยามของฟังก์ชันส่วนขยายในรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า เมื่อแทนค่า $\gamma = 90^\circ$ สูตรส่วนขยายจะลดรูปเป็นสูตรมุมครึ่งเท่าของไซน์และโคไซน์แบบดั้งเดิมทันที สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้องทางคณิตศาสตร์ มีความสอดคล้องกับเอกลักษณ์ตรีโกณมิติเดิม และสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาฟังก์ชันตรีโกณมิติส่วนขยายในรูปแบบอื่นต่อไป

ในส่วนของ สูตรผลบวก และผลต่างของฟังก์ชันส่วนขยายของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์ คณะผู้จัดทำได้นิยามและจัดรูปโดยอาศัยนิยามฟังก์ชันขยายของ Luis Teia ซึ่งพบประเด็นสำคัญดังนี้ :

1. พจน์ส่วนเกินที่เพิ่มขึ้นมาในสูตร $\tan^*(A+B)$ และ $\tan^*(A-B)$ คือ

$\frac{\cos^*(A, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}$ และ $\frac{\sin^*(A - \pi + 2\gamma, \pi - \gamma)}{\cos^*(A, \gamma)}$ ตามลำดับ พจน์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวชดเชย

ความเอียงและความยาวด้านในรูปสามเหลี่ยมด้านไม่เท่าที่ไม่ได้ตั้งฉากกัน

2. เมื่อทดลองกำหนดให้สามเหลี่ยมเป็นสามเหลี่ยมมุมฉาก โดยแทนค่า $\gamma = 90^\circ$ ส่งผลให้มุม $\pi - \gamma$ กลายเป็น 90° ด้วย ซึ่งค่าอัตราส่วนฟังก์ชันขยายที่เป็นพจน์ปรับค่าเหล่านี้จะลดรูปกลายเป็น 1 ทำให้สูตรขยายทั้งหมดยุบรวมกลับมาเป็นสูตรผลบวก และผลต่างมุมของแทนเจนต์ และโคแทนเจนต์แบบดั้งเดิม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการคณิตศาสตร์ครั้งนี้ ทำให้ผู้จัดทำเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของฟังก์ชันตรีโกณมิติแบบดั้งเดิม และแบบขยาย รวมทั้งเห็นถึงประโยชน์ของสูตรที่ได้ในการนำไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะ

สร้าง Algorithm หรือ Web App ที่ใช้ฟังก์ชัน $\sin^*$ และ $\cos^*$ ในการหาความยาวด้านและมุมของสามเหลี่ยมด้านไม่เท่า โดยเปรียบเทียบความเร็วและจำนวนขั้นตอนกับการใช้กฎของไซน์ และโคไซน์ แบบดั้งเดิม

บรรณานุกรม

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สกสค.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2562). หนังสือเรียนรายวิชาเพิ่มเติมคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สกสค.

Teia, L. (2022c). Extended Sine and Cosine Functions for Scalene Triangles. *Journal of Mathematics Research*, 14(5), 36 – 45.
<https://doi.org/10.5539/jmr.v14n5p36>

Teia, L. (2022d). Extended Angle Sum and Difference Identity Rules for Scalene Triangles. *Journal of Mathematics Research*, 14(5), 21 – 35.
<https://doi.org/10.5539/jmr.v14n5p36>

ภาคผนวก

$$\sin \theta = \frac{\text{ข้าง}}{\text{ وتر }} = \frac{a}{c}$$

$$\cos \theta = \frac{\text{ติด}}{\text{ وتر }} = \frac{b}{c}$$

$$\tan \theta = \frac{\text{ข้าง}}{\text{ ติด }} = \frac{a}{b}$$

สูตรพีทาโกรัส

$$c^2 = a^2 + b^2$$

ตัวอย่าง

$$\sin \theta = \frac{3}{5}$$

$$\sin B = \frac{4}{5}$$

$$\cos \theta = \frac{4}{5}$$

$$\cos B = \frac{3}{5}$$

$$\tan \theta = \frac{3}{4}$$

$$\tan B = \frac{4}{3}$$

$$\sin 0^\circ = \frac{\sqrt{0}}{2} = 0$$

$$\sin 60^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\cos 0^\circ = \frac{\sqrt{4}}{2} = \frac{2}{2} = 1$$

$$\cos 60^\circ = \frac{\sqrt{1}}{2}$$

$$\sin 30^\circ = \frac{\sqrt{1}}{2} = \frac{1}{2}$$

$$\sin 90^\circ = \frac{\sqrt{4}}{2} = \frac{2}{2} = 1$$

$$\cos 90^\circ = \frac{\sqrt{0}}{2} = 0$$

$$\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\sin 45^\circ = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\cos 45^\circ = \frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\tan \theta = \frac{\sin \theta}{\cos \theta}$$

$$\tan \theta = \frac{\text{ข้าง}}{\text{ ติด }} = \left(\frac{\sin}{\cos} \right) = \frac{\frac{\text{ข้าง}}{\text{ وتر }}}{\frac{\text{ติด}}{\text{ وتر }}} = \frac{\text{ข้าง}}{\text{ ติด }} \times \frac{\text{ وتر }}{\text{ وتر }} = \frac{\text{ข้าง}}{\text{ ติด }}$$

*

$$(\sqrt{x})^2 = 9 \cdot \sqrt{x} = x$$

ตัวอย่าง

$$\tan 30^\circ = \frac{\sin 30^\circ}{\cos 30^\circ} = \frac{\frac{1}{2}}{\frac{\sqrt{3}}{2}} = \frac{1}{2} \times \frac{2}{\sqrt{3}} = \frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$\tan 0^\circ = 0$$

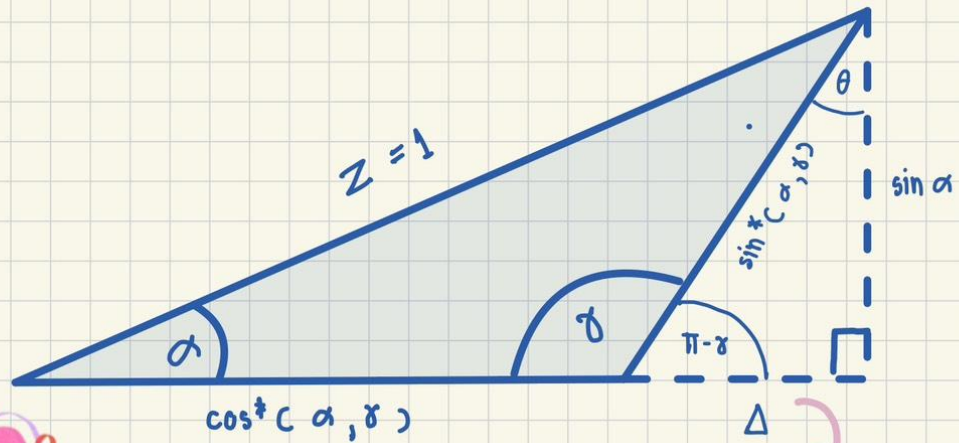
$$\tan 30^\circ = \frac{1}{\sqrt{3}}$$

$$\tan 45^\circ = 1$$

$$\tan 60^\circ = \sqrt{3}$$

$$\tan 90^\circ = \text{ไม่มีค่า}$$

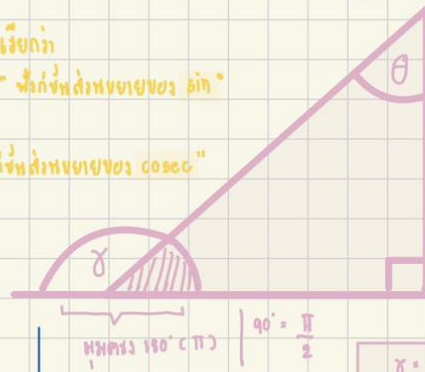

$$\cos^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha + \gamma)}{\sin(\gamma)}$$

เรียก
"ฟังก์ชันส่วนขยายของ sin"

$$\sin^*(\alpha, \gamma) = \frac{\sin(\alpha)}{\sin(\gamma)}$$

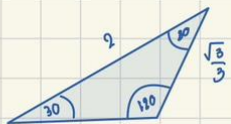
"ฟังก์ชันส่วนขยายของ cosc"

ที่มาของฟังก์ชันส่วนขยายของ sin

$$\begin{aligned} \cos \theta &= \sin \alpha \\ \sin^*(\alpha, \gamma) &= \frac{\sin \alpha}{\sin \gamma} \\ \sin \alpha &= \cos(\gamma - \frac{\pi}{2}) = \sin^*(\alpha, \gamma) \\ \sin \alpha &= (\cos \gamma \cos \frac{\pi}{2} + \sin \gamma \sin \frac{\pi}{2}) (\sin^*(\alpha, \gamma)) \\ \sin \alpha &= \sin \gamma \times \sin^*(\alpha, \gamma) \\ \sin^*(\alpha, \gamma) &= \frac{\sin \alpha}{\sin \gamma} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \gamma &= \theta + \frac{\pi}{2} \\ \theta &= \gamma - \frac{\pi}{2} \end{aligned}$$

ตัวคูณกลับ

$$\sin \theta = \frac{p}{h}$$

$$\cos \theta = \frac{b}{h}$$

$$\tan \theta = \frac{p}{b}$$

$$\operatorname{cosec} \theta = \frac{h}{p}$$

$$\sec \theta = \frac{h}{b}$$

$$\cot \theta = \frac{b}{p}$$

$$\sin(A+B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$$

$$\sin(A-B) = \sin A \cos B - \cos A \sin B$$

$$\cos(A+B) = \cos A \cos B - \sin A \sin B$$

$$\cos(A-B) = \cos A \cos B + \sin A \sin B$$

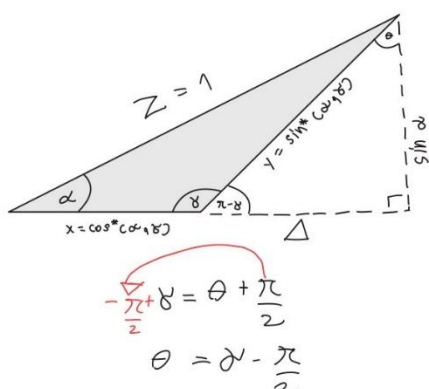
$$\tan(A+B) = \frac{\tan A + \tan B}{1 - \tan A \tan B}$$

$$\tan(A-B) = \frac{\tan A - \tan B}{1 + \tan A \tan B}$$

$$\sin(2A) = 2 \sin A \cos A$$

$$\cos(2A) = 2 \sin^2 A \cos^2 A$$

๑ ๑๖๖
๒ ๖๖๖๖๖
๓ ๖๖๖๖๖๖
๔ ๖๖๖๖๖๖๖

$$\cos \theta = \frac{\sin \gamma}{(\sin^* \alpha, \gamma)}$$

$$\sin \gamma = (\cos \theta) (\sin^* \alpha, \gamma)$$

$$\sin \gamma = \cos(\theta - \frac{\pi}{2}) \cdot \sin^* \alpha, \gamma$$

$$\sin \gamma = \left(\cos \alpha \cos \frac{\pi}{2} + \sin \alpha \sin \frac{\pi}{2} \right) \cdot \sin^* \alpha, \gamma$$

$$\sin \gamma = \sin \alpha \cdot \sin^* \alpha, \gamma$$

$$\sin^* \alpha, \gamma = \frac{\sin \gamma}{\sin \alpha}$$